

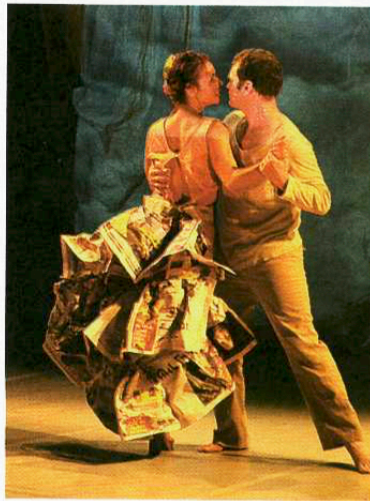
"הכאב הוא מאוד בודד"

הסיכור של צילה חיון שחוותה טראומה קשה, "המאבק מעורר ההשראה שלה לחיות, לא לשרוד, לא להשאר בחיים" אלא לחיות, ריתק את גלית ליס והיא הצליחה לשכנע אותה לשתף פעולה ולחשוף באמצעות המחול עולמות פנימיים, סמויים מהעין והאוזן וליצור את המחול "צילה" / בילי מוסקונה לרמן

מהעין והאוזן של זה שמתבונן על תהליך השיקום מבחור. במובן הזה הייתי ברת מזל. כי הכאב, כמו שאומרת צילה, 'הכאב הוא מאד בודד'.

כוח החיים שמזרק לוורידים

עד כמה והאם בכלל 'צילה' של הכוריאוגרפית גלית ליס, נפגשת עם צילה חיון, האישה בשר ודם עליה מבוסס המופע שהוצג בסוון רלן? עד כמה ארון פרטי, נוראי, אולי יוצא דופן בנוראותו, יכול להיות מופקע מטבעו המסויים,

צילום: אלי פטי

בדרך לצילה חיון, שהמשרד שלה נמצא באבו גוש, דיברנו על הפיגוע שהיה לה, הפציעה הגופנית, ההחלמה, ובאוויר נשארה תלויה השאלה איך היא נראית? הולכת? וזה? הסתכלתי על גלית ליס, שיצרה את המחול 'צילה' ואמרת 'די' בחשש ובשקט. "איך היא נראית? כיסא גלגלים? תכיני אותי". גלית הסתכלה עלי ושתקה. שתקה וחייכה. "את כבר תראי", היא אמרה. צלצלנו. את הרדת פתחה אישה שלמה. גם שלמה וגם אלגנטית וגם עומרת אסוף וזקוף, וגם מחייכת, והפנים שלה לא חרוצות כאב. אף טיפת כאב אין על הפנים שלה. זאת לא היא, אמרתי לעצמי כשהיא הושיטה את היד ואמרה: "נעים מאד, צילה". תחושה דומה הייתה גם לי, אומרת ליס "והמחשבה הראשונה שעלתה בי הייתה: כמה אנשים כאלה, הלומי כאב וטראומה סובבים אותנו, ואנחנו לא יודעים עליהם כלום? ממשיכים בשיגרת ההישרדות האגרסיבית, האוטומטית, שלא מתעכבת, שלא שואלת שאלות, לא מול עצמנו ולא מול הסביבה." "בשנים האחרונות, אומרת ליס, "ובעקבות טראומה שאני חוויתי, השאלות על מהות, על הדרך עצמה, ועל היכולת שלנו לבחור, לנתב את עצמינו - כל אלה מעסיקים אותי. הסיפור של 'צילה', המאבק מעורר ההשראה שלה לחיות, לא לשרוד, לא להישאר בחיים" אלא לחיות, ריתק אותי. זה לא היה פשוט לשכנע אותה לשתף אותי. מדובר בעולמות פנימיים שנדרך כלל לא נחשפים החוצה. היא הסכימה ואני קיבלתי רשות לשמוע, להרגיש, להיות שותפה ליקולות מעולמות מאד סמויים

הקונקרטי, החד פעמי לטובת הכאב הקיומי האנושי, של כל אחת ואחד מאיתנו? ואיך נבנה, דרך עבודת אמנות טובה, גשר שעליו פוסעים בני האדם, שמתנחמים ומתעצמים ואוספים כוח אחר מהשני מול כל מה שפוקד אותם במפתיע וללא הכנה, בתוך החיים. ומול אותו אחר שנפגע, ומרמם וכואב עומד זה שצופה ביצירה. הוא העד. עד שהגיע כצופה תמים לראות מופע מחול ויוצא כשהוא לא אותו אדם שנכנס. הותמר בו כוח חיים. אותו כוח חיים שמזרק כאורה פלא לוורידים ויוצא עם הצופה החוצה מהאולם ומטעין אותו בטיפוס הפרטי שלו על ההר. צילה חיון, אישה שחייה טובים, בעלת קריירה מרתקת, כשמסביבה משפחה מלוכדת ואוהבת חזרה בשנת 2003 מחופשה בסיני עם משפחתה ונפגעה קשה מאש מארב של מחבלים בסיבוב העולה להר גילה. העובדות היבשות שנכתבו על גליון נייר במחלקת הטראומה בבית החולים תיעדו 8 כדורי רובה שחדרו באחת לגוף, ופרופ' אבי ריבקינד הרופא שקלט אותה בחדר-הטראומה במרכז הרפואי הרסה, מצוטט במופע המחול של גלית ליס כשהוא אומר: "היה לה מה שאופייני לפצועים בפגיעות קשות כשהם נכנסים להיפותרמיה והיה לה את מה שאנחנו קוראים טריאדת (שלישית) המוות, שזה: חום גוף נמוך, דימום ואצידרוזיס."

שלושה ימים פרפרה הנשמה בין חיים ומוות על שולחן הניתוחים, ואחר כך שכב הגוף מונשם ומורדם 23 ימים נוספים שלאחריהם התרחשה התעוררות מיוסרת. "הרגשתי כאילו הגוף שלי הוא גוש בשר, שמחליק מצד אחד של המיטה לצד השני, ורק מעקה המתכת עוצר אותו מליפול. הגוף היה כולו פצע מרדם כרות שבמרכזו, בטן פעורה עד המפשעה, וכף רגל שמוטה שאינה מחוברת לרגל ולא זזה." "מה שעורר בי השתאות גדולה", אומרת ליס "היא היכולת של צילה להיות קשובה לעצמה במצב קיצון ולזהות מה נכון לה באותו הרגע. היא לא הגיעה מיד לפסגה וגם לא ידעה אם בכלל תגיע. היא בחנה את יכולותיה ב'רגע הזה' ומשם עשתה צעד קטן. הצעדים הקטנים האלה הביאו לשינוי משמעותי. המוטיבציה הראשונית שלה הייתה לבחור בחיים. התמודדות מפציעה טראומתית היא לא עניין פשוט. למרות שעברו שנים, הגוף ממשיך לייצר את הכאבים הפיזיים. צילה הסבירה שלאורך תהליך השיקום כולו, הייתה עובדת נפש, רוח, תודעה". "הגעתי למסקנה", צילה אומרת, "שהתרופה לכאב טמונה בי. כדי להתמודד עם הכאב, קורם כל צריך להסכים להתבונן בו ולהבין מהו בתוך החיים ואז אפשר להתחיל לעבוד. למשל ברגע שהוא מגיע, בעזרת כח הריכוז ניתן

גלית ליס

בהצגת הבכורה, כשפגשה את נעמה אושרי, די"ר לבורהזים, וישבה לרבר איתה, לפני שעלה המסך, קלטה והפנימה משפט פשוט אבל עמוק שנאמר: 'שחררי, זה כבר לא הסיפור שלך'. ובאמת ליס, הצליחה לתת לסיפור של צילה חיון מימדים מועצמים של ההתמודדות עם דרמה שהתחושה הראשונה היא שאי אפשר בשום פנים ואופן לנצח אותה, או אפילו לצאת ממנה בשלום. שהמוות במרחק פסיעה. 'חר עם זה, בדיאלוג עם המוח והאינטואיציה, שלכוח הרצון יש בו תפקיד משמעותי, צילה ניצחה, וליס הפכה את הניצחון הזה לאמנות שמטעינה בכאב, בכוח-רצון, כל צופה שמתכוונן בה.

כשאנחנו יושבות ומרברות, שאלתי אותה מה גילית על עצמך? 'איין לי מספיק מילים בשפתי לתאר את הכאבים שהיו לי' אומרת צילה 'זה היה כמו ללכת על סכינים מושחזות. אבל גיליתי על עצמי גילוי מדהים: אני יותר רוצה ללכת מאשר שיפסיק לכאוב לי. או כשחזרתי הביתה מבית-החולים, גיליתי שהדלת של המטבח לא הייתה מספיק רחבה לכיסא-הגלגלים. ישבתי והסתכלתי על המטבח שלי שאני לא יכולה להיכנס לתוכו ולבצע את הפעולות הפשוטות ביותר, אולי השגרתיות ביותר: להכין קפה, לסדר את הכלים בארון, לנגב את השיש. היום, כשאני קמה בבוקר, נכנסת למטבח, עומדת בשקט ומסדרת את הכלים שנותרו במדיח במגירות, אני מרגישה בכל יום מחדש את גדולתו של הדבר הקטן-גדול הזה. אוהבת את מה שיש לי, מבינה את גדולתו של הרגע, את שבריריותם של החיים, לא שומרת שום רבר למחר כי אולי לא יהיה מחר. יודעת שהיום הוא היום, שיש לכל אחד מאיתנו רק את עכשיו, ומבינה לעומק ששום דבר לא חשוב יותר מאשר האהבה לאנשים מולך שאיתך".

<http://galitliss.blogspot.co.il>

צילה חיון

לייצר קישורים חדשים אחרים במקום תחושת הכאב, להסיט את המחשבה לפינה אחרת בגוף, או להתרכז במחשבה נעימה או דורשת תשומת-לב". 'גם אני למרתי מהתמודדות שלה', אומרת גלית ליס. בחברה שבה התוצר הוא ערך עליון, הסיפור של צילה לימד אותי לכבד עוד יותר את הדרך בתהליך היצירה, לתת זמן להתכוון ולשאול שאלות, כך גם בחיי הפרטיים. כמוכן הזה, זאת הייתה פגישה של שתי נשים ושלושה אמנים נפלאים: איריס נייס הרד, הדס גרטמן וטל אבני, שבנקודת החיבור שלהם, אשר הפגישה את 'שק הכאב הפרטי' ניצרה עבודת האמנות הזאת 'צילה'.

המוח ויכולת ההשתנות

נקודה מעניינת ויוצאת דופן, לתוך תהליך הריפוי והאמנות, הייתה העובדה שגלית ליס בחרה בדי"ר יוסי חלמיש, רופא, חוקר-מוח ומטפל בהיפנוזה 'שירדע להסביר לי מבחינה מדעית את האינטואיציה הפנימית והמדהימה שהייתה לצילה שיצרה לעצמה מעקפים נוירולוגיים שהקימו אותה מהמיטה, שאיפשרו לה ללמוד לצעוד מהתחלה. ואת היכולת הזאת של המוח, את העוצמה של יכולת ההשתנות, רציתי להעביר לכל אדם".

24 שעות מוקלטות שבהם תעדה הפצועה את הרגעים שבהם התרסקו חייה ואיך בראה את עצמה מחדש - אספה הכוריאוגרפית ליס, וכעבור שנה וחצי הומינה את צילה חיון לסטודיו לצפות בחזרה. לשתיהן לא היה פשוט. צילה, שכל חזרה הציפה את הזיכרונות והכאב מחדש, הרגישה קושי בשחרור הסיפור האישי, ורק